

Omgaan met een vermoeden van een misstand in het VO

Voorbeeld 'Klokkenluidersregeling' voortgezet onderwijs

Versie 2017

1. Inleiding

De klokkenluider staat in de belangstelling. Steeds meer raken we ervan doordrongen dat het maatschappelijk belang er mee gediend is als misstanden binnen organisaties worden gemeld. Zeker indien het organisaties in het publieke domein betreft. Ook het voortgezet onderwijs verdient een goede klokkenluidersregeling.

Daarom is in de Code Goed Onderwijsbestuur in het VO vastgelegd in lidmaatschapseis 1 dat het bevoegd gezag van een VO-instelling de eigen klokkenluidersregeling publiceert op de website, dat de toezichthouder erop toeziet dat ieder bevoegd gezag beschikt over een klokkenluidersregeling en dat de toezichthouder erop toeziet dat de belangen van een klokkenluider ook daadwerkelijk voldoende worden beschermd (bepaling 26 uit de Code). Deze regeling vormt een belangrijke schakel in het streven van VO-instellingen om de processen te optimaliseren en daarover transparant te zijn. Gaan bestuurders of medewerkers ernstig in de fout en gebeurt daar niets mee, dan bestaat altijd de mogelijkheid dat zich een klokkenluider meldt. De klokkenluidersregeling moet bevorderen dat een potentiële klokkenluider ook daadwerkelijk aan de bel trekt.

Personen die melding doen van misstanden verdienen alle waardering. De praktijk laat echter zien dat de klokkenluider een kwetsbare positie heeft. In 2008 heeft de VO-raad voor het eerst een klokkenluidersregeling opgesteld voor het voortgezet onderwijs. In 2015 is deze bijgewerkt op basis van de nieuwe Code Goed Onderwijsbestuur VO. Voorts is in 2016 de klokkenluidersregeling aangepast als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet Huis voor klokkenluiders van 14 april 2016 (Staatsblad 2016 – nr. 147 en 148). In 2017 is de regeling opnieuw herzien en is de commissie ‘melden van een misstand’ erin opgenomen.

Klachtrecht en geschillenregeling medezeggenschap

Het onderwijs kent diverse voorzieningen waarvan belanghebbenden gebruik kunnen maken bij twijfel over de handelwijze binnen een instelling. Via het klachtrecht (geregeld in artikel 24b van de Wet op het voortgezet onderwijs) kunnen ouders, leerlingen en personeelsleden bij een klachtencommissie klagen over gedragingen of beslissingen van het bevoegd gezag of het personeel dat werkzaam is bij het schoolbestuur of juist over het uitblijven van bepaalde gedragingen of beslissingen. Hierbij gaat het vooral om kwesties waarbij het eigen belang in geding is. De klachtenregeling vormt een belangrijk aspect van het door de scholen te voeren kwaliteitsbeleid. De school ontvangt op eenvoudige wijze signalen die haar kunnen ondersteunen bij het verbeteren van het onderwijs en de goede gang van zaken op de school.

De Wet medezeggenschap op scholen (WMS) biedt personeelsleden, ouders en leerlingen de mogelijkheid via de MR zaken betreffende de school aan de orde te stellen en daarover een

standpunt te bepalen. Tevens is er een speciale geschillenregeling in opgenomen op grond waarvan de medezeggenschapsraden en schoolbesturen - wanneer zij er samen niet uitkomen - kwesties kunnen voorleggen aan een geschillencommissie of rechter (zie hoofdstuk 5 van de WMS).

Integriteitscode

Daarnaast is in de Code Goed Bestuur VO in 2015 als lidmaatschapseis opgenomen dat ieder schoolbestuur een integriteitscode publiceert. Deze integriteitscode bevat normen en richtlijnen die betrekking hebben op het gedrag van betrokkenen, omgangsvormen en de cultuur van de organisatie. In deze code worden tevens de kernwaarden van de organisatie vastgesteld als het gaat om integriteit. Daarmee onderscheidt de integriteitscode zich van de klokkenluidersregeling, die gebaseerd is op wet- en regelgeving en dus niet organisatiespecifiek is, maar wel door iedere organisatie wordt vastgesteld. De integriteitscode heeft betrekking op integriteitsschendingen, terwijl de klokkenluidersregeling een stap verder gaat en toeziet op het melden van misstanden die raken aan het maatschappelijk belang en waarvoor in de ogen van de melder intern geen of onvoldoende aandacht is.

Regeling betreffende het omgaan met een vermoeden van een misstand

Ondanks de voorzieningen op het terrein van het klachtrecht, integriteit en medezeggenschap blijft - zoals hierboven beschreven - een beperkte categorie misstanden over, waarbij niet in redelijkheid van een medewerker/leerling/ouder verwacht kan worden dat hij van bovenstaande procedures gebruik maakt. In dat geval kan een zogenaamde klokkenluidersregeling nuttig zijn.

Hoofddoel van een dergelijke regeling is:

- Het bestrijden van de restcategorie misstanden waarvoor andere regelingen niet geschikt zijn;
- Op een wijze die bijdraagt aan het verbeteren van de organisatie en voor zover mogelijk het corrigeren van de misstand;
- Met zo gering mogelijke schade voor melder en voor organisatie;
- Met zorgvuldigheidseisen voor de melder en de organisatie;
- Met (rechts)bescherming tegen benadeling voor bonafide melders.

Zoals gezegd is de voorbeeldregeling voor het VO gebaseerd op de huidige algemene maatschappelijke opvattingen over het klokkenluiden. De bedoeling is dat de regeling drempels wegneemt die in de weg staan om daadwerkelijk de klok te luiden.

Voor werknemers: Huis voor Klokkenluiders

Op 1 juli 2016 is de Wet Huis voor klokkenluiders in werking getreden. Deze wet biedt een werknemer de mogelijkheid om zich tot een externe instantie (het Huis voor Klokkenluiders is een zelfstandig bestuursorgaan) te wenden. Deze externe instantie heeft twee organisatorische gescheiden taken, namelijk advies en onderzoek, zij kan:

- a. **advies** geven over de te ondernemen stappen inzake het vermoeden van een misstand;
- b. beoordelen of er sprake is van een melding omtrent het vermoeden van een misstand;
- c. en op basis van een verzoekschrift **onderzoek** instellen naar:
 - 1°. het vermoeden van een misstand;
 - 2°. de wijze waarop de werkgever zich jegens de melder heeft gedragen.

Voor de volledige taakomschrijving van het Huis voor Klokkenluiders, wordt verwezen naar artikel 3a van de Wet Huis voor klokkenluiders.

Voor leerlingen en hun wettelijk vertegenwoordigers: Commissie melden van een misstand

De mogelijkheid om het Huis voor klokkenluiders te benaderen en in te schakelen heeft de wet beperkt tot de werknemers. Ouders of verzorgers (wettelijk vertegenwoordigers) van leerlingen en leerlingen zelf kunnen deze weg niet bewandelen. Daartoe is in 2012 de Commissie integriteit VO ingesteld, die in stand werd gehouden door CAOP. Omdat deze commissie in 2015 is opgeheven, heeft de VO-raad voor hen in 2017 een landelijke commissie voor het VO opgericht namelijk Commissie melden van een misstand.

Leeswijzer

Na deze inleiding treft u in paragraaf 2 de regeling ‘inzake het omgaan met een vermoeden van een misstand’ aan, kortweg ‘klokkenluidersregeling’ genoemd. De instellingsregeling voor de nieuwe Commissie melden van een misstand, die door de VO-raad in 2017 is opgericht, treft u aan in paragraaf 3. Tot slot is in paragraaf 4 een uitgebreide toelichting op de klokkenluidersregeling opgenomen.

2. Voorbeeldregeling ‘Klokkenluidersregeling’

Regeling inzake het omgaan met een vermoeden van een misstand (‘Klokkenluidersregeling VO CVO ‘t Gooi’)

Preambule

De regeling betreffende het omgaan met een vermoeden van een misstand binnen CVO ‘t Gooi biedt een beschrijving van de procedure die gevolgd moet worden wanneer een (op redelijke gronden gebaseerd) vermoeden van een misstand bestaat.

De regeling brengt het uitgangspunt tot uitdrukking dat een vermoeden van een misstand in beginsel eerst intern aan de kaak moet worden gesteld. De organisatie moet in beginsel in de gelegenheid worden gesteld om zelf orde op zaken te stellen. Wanneer dat niet gebeurt, biedt de regeling echter de mogelijkheid om een externe melding te doen. In gevallen waarin in redelijkheid niet verwacht kan worden dat de interne procedure doorlopen wordt, kan (direct) melding worden gedaan bij een onafhankelijke externe derde.

De regeling biedt duidelijkheid over zorgvuldigheidseisen en biedt de betrokkene bescherming tegen benadeling. De regeling brengt hiermee tot uitdrukking dat het (intern) melden van een misstand gezien wordt als een bijdrage aan het verbeteren van het functioneren van de organisatie en dat de melding serieus zal worden onderzocht.

De onderhavige regeling is niet bedoeld voor persoonlijke klachten van betrokkenen en moet onderscheiden worden van de ‘Klachtenregeling’, de geschillenregeling medezeggenschap, ‘Integriteitscode’ en de ‘Regeling ter voorkoming van seksuele intimidatie, agressie, geweld (waaronder pesten) en discriminatie’.

Let op: de artikelen 4 tot en met 10 uit de klokkenluidersregeling zijn niet optioneel en kunnen niet gewijzigd worden in het geval het bevoegd gezag gebruik wil maken van de Commissie melden van een misstand.

Begripsbepalingen en Algemene Bepalingen

Artikel 1

1.A. Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a) *Adviseur*: een persoon die uit hoofde van zijn functie een geheimhoudingsplicht heeft en die door een betrokkene in vertrouwen wordt geraadpleegd over een vermoeden van een

- misstand;
- b) *Betrokkene*: degene die als leerling staat ingeschreven bij één van de scholen van het bevoegd gezag, dan wel diens wettelijke vertegenwoordiger (o.a. ouder) en de werknemer;
 - c) *Externe derde*: iedere organisatie of vertegenwoordiger van een organisatie die naar het redelijk oordeel van de betrokkene in staat mag worden geacht direct of indirect de vermoede misstand te kunnen oplossen of doen oplossen, zoals bedoeld in artikel 4 lid 4;
 - d) *Externe instantie*: de instantie die naar het redelijk oordeel van de betrokkene het meest in aanmerking komt om de externe melding van het vermoeden van een misstand bij te doen.
 - e) *Commissie*: de Commissie melden van een misstand, ondergebracht bij Stichting Onderwijsgeschillen, zoals bedoeld in artikel 5, die alleen openstaat voor leerlingen en hun wettelijk vertegenwoordigers;
 - f) *Huis*: het Huis voor Klokkeluiders bedoeld in artikel 3 van de Wet Huis voor klokkeluiders (Staatsblad 2016 – nr. 147 en 148), dat alleen openstaat voor werknemers;
 - g) *Bevoegd gezag*: wordt vertegenwoordigd door één of alle leden van het (college van) bestuur;
 - h) *Toezichthouder*: in deze regeling de persoon/personen die belast is/zijn met het interne toezicht op het (college van) bestuur;
 - i) *Vertrouwenspersoon integriteit*: de vertrouwenspersoon die speciaal belast is met de afhandelingen van meldingen van betrokkene;
 - j) *Vermoeden van een misstand*: het vermoeden van een betrokkene, dat binnen de organisatie waarin hij werkt of heeft gewerkt of bij een andere organisatie indien hij door zijn werkzaamheden met die organisatie in aanraking is gekomen dan wel waarbij hij als leerling staat ingeschreven dan wel de wettelijk vertegenwoordiger van die leerlingen, sprake is van een misstand voor zover:
 - a. het vermoeden gebaseerd is op redelijke gronden, die voortvloeien uit de kennis die de betrokkene in de organisatie heeft opgedaan of voortvloeien uit de kennis die de werknemer heeft gekregen door zijn werkzaamheden bij een andere organisatie, en
 - b. het maatschappelijk belang in het geding is bij:
 - 1. de schending van een wettelijk voorschrift, waaronder een strafbaar feit,
 - 2. een gevaar voor de volksgezondheid,
 - 3. een gevaar voor de veiligheid van personen,
 - 4. een gevaar voor de aantasting van het milieu,
 - 5. een gevaar voor het goed functioneren van de organisatie als gevolg van een onbehoorlijke wijze van handelen of nalaten,
 - 6. een schending van andere regels dan een wettelijk

voorschrift,

7. een verspilling van overheidsgeld,
 8. het bewust achterhouden, vernietigen of
 9. manipuleren van informatie over de onder 1 tot en met 7 hierboven genoemde feiten;
- k) *Werknemer*: degene die krachtens arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht of publiekrechtelijke aanstelling arbeid verricht of heeft verricht dan wel degene die anders dan uit dienstbetrekking arbeid verricht of heeft verricht.

1.B. Algemene bepalingen

- a. Deze regeling is van toepassing op alle betrokkenen en heeft als doel hen zonder gevaar voor hun (rechts)positie de mogelijkheid te bieden te melden over een vermoeden van een misstand binnen de organisatie.
- b. Deze regeling is niet bedoeld voor klachten van persoonlijke aard van een betrokkene, ook niet voor kritiek op gemaakte beleidskeuzes of voor gewetensbezwaren.
- c. De betrokkene die een melding maakt van een vermoeden van een misstand dient niet uit persoonlijk gewin te handelen.
- d. De betrokkene die een melding maakt van een misstand waar hijzelf bewust aan heeft deelgenomen, is niet gevrijwaard van sancties.

Informatie, advies en ondersteuning

Artikel 2

1. De betrokkene kan een adviseur in vertrouwen raadplegen over een vermoeden van een misstand.
2. In overeenstemming met lid 1 kan de betrokkene de vertrouwenspersoon integriteit verzoeken om informatie, advies en ondersteuning inzake het vermoeden van een misstand.
3. In overeenstemming met lid 1 kan de werknemer een beroep doen op de adviestaak van het Huis, bijvoorbeeld een verzoek om informatie, advies en ondersteuning inzake het vermoeden van een misstand.

Interne melding

Artikel 3

1. Tenzij sprake is van een uitzonderingsgrond als bedoeld in artikel 4 lid 2, meldt betrokkene een vermoeden van een misstand intern:
 - a. Bij het bevoegd gezag of,
 - b. indien het vermoeden van een misstand het bevoegd gezag regardeert, bij de toezichthouder.

- c. Bij een vertrouwenspersoon integriteit.
Melding aan de vertrouwenspersoon integriteit kan ook plaatsvinden naast melding aan het bevoegd gezag of de toezichthouder.
2. Indien betrokkene het vermoeden van een misstand alleen bij de vertrouwenspersoon integriteit heeft gemeld, brengt deze - met uitdrukkelijke instemming van de betrokkene - het bevoegd gezag of de toezichthouder op de hoogte met vermelding van de datum waarop de melding ontvangen is, zij het op een met betrokkene overeengekomen wijze en tijdstip. Tevens bepalen de vertrouwenspersoon integriteit en betrokkene of de identiteit van betrokkene geheim zal blijven.
3. Het bevoegd gezag of de toezichthouder legt de melding met de datum waarop deze ontvangen is schriftelijk vast en laat die vastlegging voor akkoord tekenen door betrokkene (dan wel de vertrouwenspersoon integriteit), die daarvan een gewaarmerkt afschrift ontvangt.
4. De betrokkene die het vermoeden van een misstand meldt en degene(n) aan wie het vermoeden van de misstand is gemeld, behandelen de melding vertrouwelijk. Zonder toestemming van het bevoegd gezag of de toezichthouder wordt geen informatie verschaft aan derden binnen of buiten de organisatie. Bij het verschaffen van informatie zal de identiteit van de betrokkene niet worden genoemd en zal de informatie zo worden verstrekt dat de anonimiteit van de betrokkene zo veel mogelijk gewaarborgd blijft.
5. Het bevoegd gezag of de toezichthouder bevestigt de ontvangst van de melding aan de vertrouwenspersoon integriteit en of de betrokkene uiterlijk binnen tien werkdagen.
6. Het bevoegd gezag of de toezichthouder stelt, zo spoedig als redelijkerwijs mogelijk is, een onderzoek in naar het gemelde vermoeden van een misstand, tenzij:
 - a. het vermoeden niet gebaseerd is op redelijke gronden, of
 - b. op voorhand duidelijk is dat het gemelde geen betrekking heeft op een vermoeden van een misstand als bedoeld in deze regeling.
7. Indien het bevoegd gezag of de toezichthouder besluit geen onderzoek in te stellen, informeert hij de betrokkene daar binnen twee weken na de interne melding schriftelijk over. Dit besluit wordt met redenen omkleed.
8. Indien het bevoegd gezag of de toezichthouder de melding ontvankelijk heeft verklaard, informeert het bevoegd gezag of de toezichthouder de betrokkene binnen acht weken na de melding schriftelijk over het inhoudelijk standpunt met betrekking tot het gemelde vermoeden van een misstand. Daarbij wordt tevens aangegeven tot welke stappen de melding heeft geleid dan wel zal leiden.
9. Indien duidelijk wordt dat het standpunt niet binnen de in lid 8 gestelde termijn kan worden gegeven, informeert het bevoegd gezag of de toezichthouder de betrokkene daar schriftelijk over. Daarbij wordt aangegeven binnen welke termijn de betrokkene het standpunt tegemoet kan zien. Indien de totale termijn daardoor meer dan twaalf weken

bedraagt, wordt daarbij tevens aangegeven waarom een langere termijn noodzakelijk is.

Externe melding

Artikel 4

1. Na het doen van een interne melding bij het bevoegd gezag of toezichthouder van een vermoeden van een misstand, kan de betrokkene een externe melding doen indien:
 - a. de betrokkene het niet eens is met het besluit dan wel het standpunt van het bevoegd gezag of de toezichthouder als bedoeld in artikel 3 lid 7 respectievelijk 8 en van oordeel is dat het vermoeden ten onrechte terzijde is gelegd;
 - b. de betrokkene geen standpunt heeft ontvangen binnen de termijn als bedoeld in artikel 3 lid 8 c.q. lid 9.
2. De betrokkene kan direct een externe melding doen van een vermoeden van een misstand indien het eerst doen van een interne melding bij het bevoegd gezag of de toezichthouder in redelijkheid niet van hem kan worden gevraagd. Dat is in ieder geval aan de orde indien dit uit enig wettelijk voorschrift voortvloeit of sprake is van:
 - a. acuut gevaar, waarbij een zwaarwegend en spoedeisend maatschappelijk belang onmiddellijke externe melding noodzakelijk maakt;
 - b. een redelijk vermoeden dat zowel het bevoegd gezag als de toezichthouder bij de vermoede misstand betrokken zijn;
 - c. een situatie waarin de betrokkene in redelijkheid kan vrezen voor tegenmaatregelen in verband met het doen van een interne melding;
 - d. een duidelijk aanwijsbare dreiging van verduistering of vernietiging van bewijsmateriaal;
 - e. een eerdere melding overeenkomstig de procedure van dezelfde misstand, die de misstand niet heeft weggenomen;
 - f. een (wettelijke) plicht tot directe externe melding.
3. De betrokkene kan de externe melding doen bij een externe instantie die daarvoor naar het redelijk oordeel van de betrokkene het meest in aanmerking komt. Onder externe instantie wordt in ieder geval verstaan:
 - a. een instantie die is belast met de opsporing van strafbare feiten;
 - b. een instantie die is belast met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift;
 - c. een andere daartoe bevoegde instantie waar het vermoeden van een misstand kan worden gemeld door een werknemer, waaronder de afdeling onderzoek van het Huis.
 - d. een andere daartoe bevoegde instantie waar het vermoeden van een misstand kan worden gemeld door een ouder en of leerling, namelijk de Commissie melden van een misstand zoals bedoeld in artikel 5.

4. Indien naar het redelijk oordeel van de betrokkene het maatschappelijk belang zwaarder weegt dan het belang van de instelling bij geheimhouding, kan de betrokkene de externe melding ook doen bij een externe derde die naar zijn redelijk oordeel in staat mag worden geacht direct of indirect de vermoede misstand te kunnen opheffen of doen opheffen.
5. Zowel in het geval van melding bij een externe instantie als melding bij een externe derde dient de betrokkene zorgvuldig te handelen en een afweging te maken tussen het maatschappelijk belang en de belangen van de instelling, waarbij schade voor de instelling zoveel als mogelijk wordt voorkomen (voor zover die schade niet noodzakelijkerwijs voortvloeit uit het optreden tegen de misstand).

Commissie melden van een misstand

Artikel 5

1. Er is een Commissie melden van een misstand. Deze commissie heeft tot taak een overeenkomstig artikel 4 lid 3 sub d voorgelegde melding te onderzoeken en daarover het bevoegd gezag te adviseren.
2. Zij verricht haar werkzaamheden met inachtneming van het bepaalde in de instellingsregeling behorend bij de ‘Regeling inzake het omgaan met een vermoeden van een misstand’ zoals op 8 september 2017 door de VO-raad is vastgesteld. De documenten zijn te raadplegen op de website van Stichting Onderwijsgeschillen.
3. Het secretariaat van de commissie is belegd bij Stichting Onderwijsgeschillen in Utrecht. De melding aan de commissie kan worden gericht aan: Stichting Onderwijsgeschillen, Zwarte Woud 2, 3524 SJ te Utrecht

Ontvankelijkheid

Artikel 6

1. De commissie is alleen bevoegd om meldingen te behandelen die betrekking hebben op een organisatie, waarvan het desbetreffende bevoegd gezag de ‘Regeling melden vermoeden van een misstand in de sector VO’ waar deze commissie onderdeel van is, van toepassing heeft verklaard.
2. De commissie verklaart de melding van een vermoeden van een misstand niet-ontvankelijk indien naar het oordeel van de commissie:
 - a. de mogelijkheden tot het doen van een interne melding van een vermoeden van een misstand onvoldoende door betrokkene zijn onderzocht of benut;
 - b. er kennelijk geen sprake is van een misstand als bedoeld in deze regeling;
 - c. de melding is gedaan door een andere persoon dan die daartoe bevoegd is verklaard in deze regeling.
3. Indien de melding niet-ontvankelijk verklaard wordt, brengt de commissie de betrokkene, en indien het bevoegd gezag van de melding op de hoogte was, ook het bevoegd gezag hiervan schriftelijk en met redenen omkleed op de hoogte.

Onderzoek

Artikel 7

1. Ten behoeve van het onderzoek betreffende een melding van een vermoeden van een misstand is de commissie bevoegd alle relevante documenten op te vragen die zij voor de vorming van haar advies nodig acht. Het bevoegd gezag is in beginsel verplicht de commissie de gevraagde informatie te verschaffen, dan wel behulpzaam te zijn bij de verwerving ervan. Indien de gevraagde informatie niet of deels door het bevoegd gezag wordt verschaft, dan wordt dit met redenen omkleed en kenbaar gemaakt aan de commissie.
2. Ten behoeve van het onderzoek betreffende een melding van een vermoeden van een misstand kan de commissie in ieder geval het bevoegd gezag horen.
3. Indien de inhoud van de door het bevoegd gezag verstrekte informatie - vanwege het vertrouwelijke karakter - uitsluitend ter kennisneming van de commissie dient te blijven, wordt dit aan de commissie mede gedeeld.
4. De commissie kan ter verkrijging van de benodigde informatie deskundigen inschakelen, met inachtneming van het bepaalde in lid 5 van dit artikel.
5. Tot een maximum van 5000 euro worden de door de commissie gemaakte kosten automatisch in rekening gebracht bij het betreffende bevoegd gezag. Verwachte kosten boven de 5000 euro worden eerst ter goedkeuring voorgelegd aan het betreffende bevoegd gezag.

Adviesrapport

Artikel 8

1. Indien het gemelde vermoeden van een misstand ontvankelijk is, legt de commissie zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen acht weken na ontvangst van de melding haar bevindingen betreffende de melding van een vermoeden van een misstand vast in een adviesrapport gericht aan het bevoegd gezag of de toezichthouder. In het adviesrapport wordt een oordeel gegeven over de gegrondheid van de melding en doet de commissie aanbevelingen aan het bevoegd gezag.
2. In bijzondere gevallen kan deze termijn worden verlengd met acht tot maximaal zestien weken en informeert de commissie de betrokkene, het bevoegd gezag en de toezichthouder hierover.
3. Het adviesrapport met aanbevelingen wordt - voor zover nodig voor de bescherming van de betrokkene - in geanonimiseerde vorm en met inachtneming van het eventueel vertrouwelijke karakter van de aan de commissie verstrekte informatie en de ter zake geldende wettelijke bepalingen verstrekt aan de betrokkene, het bevoegd gezag en de

Standpunt

Artikel 9

1. Binnen vier weken na ontvangst van het adviesrapport van de commissie worden betrokkene, de commissie en eventueel de vertrouwenspersoon integriteit evenals degene(n) op wie het vermoeden van een misstand betrekking heeft, door of namens het bevoegd gezag of de toezichthouder schriftelijk op de hoogte gebracht van een inhoudelijk standpunt betreffende het gemelde vermoeden van een misstand. Daarbij wordt aangegeven tot welke stappen de melding heeft geleid, dan wel zal leiden.
2. Indien het standpunt niet binnen vier weken kan worden gegeven, kan deze termijn met ten hoogste vier weken worden verlengd. Het bevoegd gezag of de toezichthouder zal hiervan schriftelijk melding doen aan betrokkene, de commissie en eventueel de vertrouwenspersoon integriteit.

Rechtsbescherming

Artikel 10

1. De betrokkene die met inachtneming van de bepalingen in deze regeling te goedertrouw en naar behoren een vermoeden van een misstand heeft gemeld, wordt op geen enkele wijze in zijn positie benadeeld als gevolg van het melden.
2. De adviseur als bedoeld in artikel 2 lid 1 of de vertrouwenspersoon integriteit als bedoeld in artikel 3, die in dienst van de instelling is, wordt op geen enkele wijze benadeeld als gevolg van het fungeren als zodanig krachtens deze regeling.

Openbaarheid van de regeling

Artikel 11

1. Het bevoegd gezag zorgt ervoor dat de regeling op een vertrouwelijke manier kan worden geraadpleegd en publiceert de regeling op de website van de schoolorganisatie.
2. Het bevoegd gezag stelt alle belanghebbenden op de hoogte van de wijze waarop invulling is gegeven aan het bepaalde in lid 1.

Overige bepalingen

Artikel 12

1. Deze regeling treedt in werking op 1 augustus 2018
2. In gevallen waarin de regeling niet voorziet, beslist het bevoegd gezag.
3. Deze regeling kan worden aangehaald als 'Regeling inzake het omgaan met een vermoeden van een misstand CVO 't Gooi'

Aldus vastgesteld door het bevoegd gezag in de vergadering van op 20XX.

3. Instellingsregeling Commissie melden van een misstand

Begripsbepalingen

- a) *Commissie*: de Commissie melden van een misstand;
- b) *Bevoegd gezag*: wordt vertegenwoordigd door één of alle leden van het (college van) bestuur;
- c) *Betrokkene*: degene die als leerling staat ingeschreven bij één van de scholen van het bevoegd gezag dan wel diens wettelijke vertegenwoordiger;
- d) *Stichting*: de Stichting Onderwijsgeschillen, gevestigd te Utrecht;
- e) *VO-raad*: Vereniging van scholen in het voortgezet onderwijs.

Instandhouding

Artikel 1

De commissie draagt de naam de Commissie melden van een misstand en wordt in stand gehouden door de Stichting Onderwijsgeschillen.

Werkterrein

Artikel 2

1. De commissie heeft tot taak een overeenkomstig artikel 4 lid 3 sub d - van de door het betreffende bevoegd gezag op de organisatie van toepassing verklaarde - 'Regeling inzake het omgaan met een vermoeden van een misstand voorgelegde melding te onderzoeken en daarover het bevoegd gezag te adviseren.
2. Zij verricht haar werkzaamheden met inachtneming van het bepaalde in de 'Regeling inzake het omgaan met een vermoeden van een misstand' zoals op <datum toevoegen> door de VO-raad beschikbaar is gesteld, en door het betreffende bevoegd gezag is vastgesteld.

Samenstelling

Artikel 3

1. De commissie bestaat uit vier leden. Uit de leden worden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter gekozen. Tijdens zitting is een tweetal leden aanwezig onder leiding van de (plaatsvervangend) voorzitter.
2. Een lid wordt benoemd door Stichting Onderwijsgeschillen, op bindende voordracht van de VO-raad.
3. De (plaatsvervangend) voorzitter en de leden mogen in ieder geval:
 - geen deel uitmaken van het bevoegd gezag in het voortgezet onderwijs;
 - geen toezichthouder zijn bij het bevoegd gezag in het voortgezet onderwijs;
 - niet werkzaam zijn voor of bij het bevoegd gezag in het voortgezet onderwijs;
 - geen leerling of wettelijk vertegenwoordiger van een leerling zijn bij het bevoegd gezag.

Benoeming

Artikel 4

1. De leden van de commissie worden benoemd voor een periode van 4 jaar en zijn bij aftreden herbenoembaar tot een totale benoemingsperiode van maximaal 8 jaar.
2. Voordat een lid zich beschikbaar stelt voor herbenoeming, wordt daarover binnen de commissie een interne evaluatie gehouden.
3. Het lid, dat ter vervulling van een tussentijdse vacature is benoemd, treedt af op het tijdstip, waarop degene in wiens plaats hij is benoemd, zou moeten aftreden.
4. Het lidmaatschap van de commissie eindigt voorts:
 - a. door overlijden;
 - b. door opzegging door het lid;
 - c. door onder curatelestelling;
 - d. door opheffing van de commissie.
5. De commissie stelt een rooster van aftreden op dat als bijlage aan het reglement van de commissie wordt gehecht.

Voorzitter

Artikel 5

De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen en zittingen van de commissie.

De voorzitter vertegenwoordigt de commissie.

Secretariaat

Artikel 6

1. De Stichting draagt zorg voor het secretariaat van de commissie op de in de navolgende leden bepaalde wijze.
2. De commissie wordt bijgestaan door een ambtelijk secretaris.
3. De secretaris is belast met de voorbereiding van vergaderingen en zittingen van de commissie, doet voorstellen voor de leden van de commissie inzake het formuleren van de ontvankelijkheid van de melding, is belast met het opstellen van de stukken die van de commissie uitgaan, het opmaken van het verslag van vergaderingen en zittingen, het houden van een register van ingekomen stukken en behandelde meldingen, het beheer van het archief en andere voorkomende werkzaamheden en ondersteuning die de voorzitter of de commissie bij de uitvoering van de taak redelijkerwijze nodig heeft.

Geheimhouding

Artikel 7

Het is de leden van de commissie en de secretaris verboden:

- a. hetgeen zij als zodanig te weten zijn gekomen openbaar of aan derden bekend te maken;
- b. de gevoelens bekend te maken welke in besloten vergaderingen of zittingen van de commissie over aanhangige meldingen zijn geuit;
- c. over aanhangige meldingen of over meldingen die naar hun vermoeden of weten voor hen aanhangig gemaakt zullen worden, anders dan in commissieverband, contacten met derden te hebben en/of inlichtingen in te winnen, tenzij daarvoor uitdrukkelijke toestemming is verleend door betrokkenen.

Reglement van de commissie

Artikel 8

De commissie stelt met inachtneming van de klokkenluidersregeling in het VO en de beginselen van behoorlijke procedurevoering een reglement vast waarin de rechtsgang en werkwijze voor de behandeling en de beoordeling van meldingen van misstanden is vastgelegd.

Jaarverslag

Artikel 9

De commissie brengt jaarlijks verslag uit van haar werkzaamheden. De Stichting draagt zorg voor de publicatie van het verslag op de website www.onderwijsgeschillen.nl.

Kostenregeling

Artikel 10

De zittingskosten van de commissie worden door de Stichting in rekening gebracht van het betreffende bevoegd gezag, hetgeen losstaat van de eventuele kosten die de commissie in rekening kan brengen bij het bevoegd gezag in het kader van het onderzoeksbevoegdheid zoals opgenomen in artikel 7 lid 5. De leden van de commissie ontvangen van de Stichting een vacatievergoeding per zittings- of onderzoeksdagdeel van maximaal 4 uur alsmede vergoeding van gemaakte reiskosten.

Onvoorziene gevallen

Artikel 11

In gevallen, waarin deze instellingsregeling niet voorziet, beslist het bestuur van de Stichting Onderwijsgeschillen tezamen met de VO-raad, de voorzitter van de commissie gehoord hebbend.

Inwerkingtreding

Artikel 12

Deze regeling treedt met ingang van 8 september 2017 in werking.

De instellingsregeling kan gewijzigd worden door Stichting Onderwijsgeschillen en de VO-raad tezamen nadat de commissie daarover mondeling of schriftelijk is geïnformeerd en in de gelegenheid is gesteld te reageren. De scholen worden van deze wijziging in kennis gesteld.

Citeertitel

Artikel 13

Deze regeling wordt aangehaald als: Instellingsregeling Commissie melden van een misstand.

Vastgesteld door Stichting Onderwijsgeschillen en de VO-raad op 8 september 2017 te Utrecht, nadat de commissie daarover is gehoord.

4. De toelichting op de klokkenluidersregeling

De belangrijkste vragen rond een klokkenluidersregeling zijn:

1. Voor wie?
2. Wat is een misstand volgens de regeling?
3. Wie behandelt de melding?

1. Voor wie?

De essentie van een klokkenluidersregeling is dat deze rechtsbescherming en – desgewenst – vertrouwelijkheid biedt aan een lid van een organisatie dat gronden heeft om te menen dat zijn positie in die organisatie op het spel staat indien bekend wordt dat hij degene is die een misstand heeft aangekaart. Essentieel is tevens dat een klokkenluider bewust normen overtreedt (namelijk die van loyaliteit, geheimhouding en solidariteit) om een hogere norm (de noodzaak tot het bestrijden van een misstand) te dienen.

Voor het onderwijs is de centrale vraag voor wie de regeling open zou moeten staan: alleen voor medewerkers of ook voor leerlingen en hun ouders/verzorgers? De diverse voorbeeldregelingen maken hierin verschillende keuzes. In wezen zijn deze steeds terug te voeren op antwoorden op de kernvraag: wie behoren tot de school en hoe nauw is de relatie tot de school? In deze notitie wordt er vanuit gegaan dat leerlingen en hun ouders/verzorgers geen klanten, maar wel intern belanghebbenden zijn van de school. Vergelijk ook het uitgangspunt van de WMS versus dat van de WOR, waarbij in de WMS gekozen is om eenzelfde voorziening te treffen voor zowel medewerkers als ouders/verzorgers en leerlingen.

Redenerend vanuit de hierboven genoemde essentie van de definitie, geldt dat ook leerlingen en ouders deel uit maken van de school en dat zij in incidentele gevallen voor hun positie binnen die school hebben te vrezen bij openbaarmaking van een misstand. Hun positie is – als gezegd - ook een wezenlijk andere dan die van klanten in een klant-leveranciersrelatie, al was het alleen maar door de leerplicht en de mogelijkheden die scholen hebben om leerlingen te straffen.

De conclusie is dan ook dat een klokkenluidersregeling in het voortgezet onderwijs idealiter open staat voor:

- Medewerkers en leerlingen;
- Wettelijk vertegenwoordigers van leerlingen.

Zoals hierboven is aangegeven, zijn als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet Huis voor klokkenluiders voor de categorie medewerkers/werknemers de mogelijkheden verruimd om bij

een vermoeden van misstand ook een beroep te doen op het Huis voor klokkenluiders. De definitie van werknemer is ruim geformuleerd, ook ex-werknemers, ex-ambtenaren, alsook degenen die anders dan in dienstbetrekking werkzaam zijn zoals stagiaires, vrijwilligers en zelfstandigen. Die rechten voor de werknemers zijn opgenomen in artikel 4 lid 3 sub c van de voorbeeld klokkenluidersregeling.

Voor ouders en leerlingen heeft de VO-raad een commissie opgericht, namelijk de Commissie melden van een misstand, die voor elk bevoegd gezag beschikbaar is door het bepaalde in artikel 4 lid 3 sub d van de 'Regeling melden vermoeden van een misstand in de sector VO' van toepassing te verklaren.

2. Wat is een misstand volgens de regeling?

Een klokkenluider zet veel op het spel; zijn eigen positie, die van anderen en mogelijk die van de totale organisatie. Een klokkenluider meent immers dat er sprake is van zodanig ernstige misstanden dat die niet volgens de reguliere procedures kunnen worden opgelost. Bij klokkenluiden is er zelden sprake van een winnaar, vaak zijn er alleen maar verliezers.

Zoals in de inleiding al is aangegeven is gebruik van de klokkenluidersregeling bedoeld als uiterste middel nadat eerst alle andere procedures zijn afgelopen, dan wel omdat billijke redenen volgens de melder door het bevoegd gezag zijn genegeerd. Helder moet zijn dat de klokkenluidersregeling uitsluitend dient voor misstanden dan wel op redelijke gronden onderbouwde vermoedens daarvan. Zoals in de regeling is bepaald kan het daarbij gaan om de volgende zaken, waarbij is aangesloten bij de definitie in de Wet Huis voor klokkenluiders:

1. de schending van een wettelijk voorschrift, waaronder een (dreigend) strafbaar feit,
2. een gevaar voor de volksgezondheid,
3. een gevaar voor de veiligheid van personen,
4. een gevaar voor de aantasting van het milieu,
5. een gevaar voor het goed functioneren van de organisatie als gevolg van een onbehoorlijke wijze van handelen of nalaten,
6. een schending van andere regels dan een wettelijk voorschrift,
7. een verspilling van overheidsgeld,
8. het bewust achterhouden, vernietigen of manipuleren van informatie over de onder 1 tot en met 7 hierboven genoemde feiten.

Duidelijk moet zijn dat de regeling niet bedoeld is voor persoonlijke klachten of persoonlijk gewin.

3. Wie behandelt de melding?

Hoe de interne en externe procedure moet worden doorlopen via bevoegd gezag, vertrouwenspersoon integriteit, Huis en commissie, is opgenomen in de voorbeeldregeling. Ten aanzien van de vertrouwenspersoon integriteit volgt hier een nadere toelichting.

Nadrukkelijk is bepaald dat de vertrouwenspersoon integriteit met de klokkenluider kan afspreken dat de identiteit van de klokkenluider afgeschermd wordt ('vertrouwelijk melden'). De vertrouwenspersoon integriteit kan zich in deze beroepen op een verschoningsrecht. Hij kan niet gedwongen worden de identiteit van de melder te onthullen. Dit laat onverlet dat de Commissie melden van een misstand in het belang van het onderzoek, een beroep op de klokkenluider kan doen om zijn identiteit aan de commissie bekend te maken. Op deze wijze kan de commissie de klokkenluider persoonlijk ondervragen. Ook in dit geval wordt de identiteit van de klokkenluider afgeschermd.

Vertrouwelijk melden is iets anders dan anoniem melden. Bij anoniem melden blijft de identiteit van de melder volstrekt onbekend. Anonieme meldingen worden niet behandeld.

Bij een vertrouwenspersoon integriteit gaat het om een zware taak. Zoals gezegd zijn de belangen die in het geding zijn erg groot. De positie van personen én organisatie staat op het spel. Om die reden zou men in overweging kunnen nemen een gekwalificeerde externe persoon als vertrouwenspersoon aan te stellen. Een vertrouwenspersoon integriteit kan voor meer dan één bevoegd gezag werken.

In uitzonderlijke situaties, voornamelijk daar waar de veiligheid binnen de school in het geding is, kan een vertrouwenspersoon integriteit de melding op eigen naam voortzetten indien betrokkene ervan afziet door te gaan met de procedure.

Het kan hierbij uitsluitend gaan om gevallen waarin het belang van het aanklaarten van de misstand groter is dan het belang van de organisatie bij vertrouwelijkheid. In die zeldzame gevallen verdient een bonafide melder ook rechtsbescherming indien hij zich rechtstreeks tot die derde partij wendt.

Over het algemeen geldt dat deze procedure er nimmer toe mag leiden dat niet direct wordt ingegrepen als een situatie daarom vraagt.

4. Besluitvorming

De klokkenluidersregeling voor het VO is een voorbeeldregeling. Per bevoegd gezag zal er dus een regeling moeten worden gekozen. De keuze zal moeten worden gemaakt samen met de MR.

Het ligt voor de hand dat het bevoegd gezag de (G)MR hiertoe een instemmingsrecht toekent die vergelijkbaar zal zijn met de bepaling hierover in de WMS over het klachtrecht (art. 10 sub g). Dit moet dan in het medezeggenschapsreglement worden vastgelegd (art. 24 lid 3 WMS).